

Εξώφυλλο

ISSN: 2944-9391

Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ▪ ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024 ▪ ΤΕΥΧΟΣ #285

**ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ:
ΣΠΕΥΔΟΝΤΑΣ ΒΡΑΔΕΩΣ**

Η ΒΔΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ, ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Οι πιο διαβασμένες ειδήσεις στον Τύπο Ιωαννίνων,
τη βδομάδα που πέρασε

1 Από διοικητής νοσοκομείου, αντιπεριφερειάρχης

ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ, ο Νίκος Κατσακιώρης ανακοινώνει την παραίτησή του από τη θέση του διοικητή του ΠΓΝΙ. Κι αυτό λόγω της εκλογής του ως περιφερειακού συμβούλου και της ανάθεσης των καθηκόντων αντιπεριφερειάρχη Οικονομικής Πολιτικής και Δημοσιονομικού Ελέγχου από τον περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας Νεκτάριου Φαρμάκη.

<https://typos-i.gr/article/apo-dioikhths-nosokomeiou-antiperifereiarxhs>

2 Επτά σχολές υπό κατάληψη στα Γιάννενα

ΣΕ ΚΑΤΑΛΗΨΗ βρίσκονται σήμερα η Ιατρική, το Φυσικό (διήμερη), το Χημικό, το Μηχανικών Επιστήμης Υλικών, μαζί με τα δύο παιδαγωγικά και το Ιστορικό Αρχαιολογικό (πενθήμερες), μια περισσότερη από χτες.

<https://typos-i.gr/article/epta-sxoles-ypo-katalhpsh-sta-giannena>

3 Ο geex δεν είναι πια εδώ...

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ Έξαρχος, ένα από τα καλύτερα παιδιά που έβγαλε αυτή η πόλη, χάθηκε πρόωρα, μετά από ασθένεια. Ο geex τέλειωσε το σχολείο στα Γιάννενα, πέρασε στο πανεπιστήμιο, στο Πάντειο στην Αθήνα και εκεί, από πολύ νωρίς δούλεψε στον τουρισμό.

<https://typos-i.gr/article/o-geex-den-einai-pia-edw>

4 Άνω Κλειδωνιά- Πάπιγκο: Από μονοπάτι, δρόμος;

<https://typos-i.gr/article/anw-kleidwnia-papigko-apo-monopati-dromos>

Ο Τύπος χρειάζεται τη στήριξή σας

Ο Τύπος Ιωαννίνων typos-i.gr, είναι ένα ανεξάρτητο, συνεταιριστικό μέσο ενημέρωσης στα Γιάννενα, με τρεις εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης.

Τίποτα από τα παραπάνω δεν είναι δεδομένο στα ΜΜΕ.

Είναι επίσης ένα μέσο ενημέρωσης που θέλει και επιδιώκει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους αναγνώστες και τις αναγνώστριές του. Γιατί το αναγνωστικό κοινό είναι πάντα αυτό που τελικά έχει τον τελευταίο λόγο. Και έτσι πρέπει. Αυτό που θέλουμε, είναι προοπτικά να βασιζόμαστε αποκλειστικά στις συνδρομές των αναγνωστών και αναγνωστριών μας.

Η επιβίωση της δημοσιογραφίας, πόσο μάλλον σε τοπικό επίπεδο, δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Με την προϋπόθεση της αλληλεπίδρασης και της συνειδητοποίησης του πραγματικού ρόλου ενός μέσου ενημέρωσης, ο «Τύπος Ιωαννίνων» ζητάει τη στήριξή σας.

Τη στήριξη του καθενός και της καθεμίας από εσάς που μας διαβάζει τόσα χρόνια και που μας εμπιστεύεται.

Κάνοντας μια συνδρομή μέσω του **Patreon**, με 5 ευρώ το μήνα, στηρίζετε την ύπαρξη του typos-i.gr και όλων των πραγμάτων που δημιουργούμε.

Από τις καθημερινές ειδήσεις και την ενημέρωση, μέχρι τις εκδόσεις, τα ντοκιμαντέρ κ.ο.κ.

Για να κάνετε τη συνδρομή, πατήστε το κόκκινο «κουμπί» στο τέλος του άρθρου ή απλά, τον εξής σύνδεσμο: https://www.patreon.com/TyposI?fan_landing=true

Μέσω του Patreon, μιας πλατφόρμας στήριξης δημιουργών περιεχομένου, θα μπορείτε να βλέπετε είτε αποκλειστικό περιεχόμενο, άρθρα που ανεβαίνουν μόνο εκεί δηλαδή και όχι δημόσια, είτε να έχετε πρόσβαση νωρίτερα σε podcasts, ψηφιακά έντυπα, είτε να συμμετέχετε σε κληρώσεις για θεάματα που γίνονται στα Γιάννενα.

Επίσης, μπορείτε εκεί να δείτε όλο το **ντοκιμαντέρ By the Lake**, για τη μουσική σκηνή των Ιωαννίνων μεταξύ 1975-1995, αλλά και να κατεβάσετε **δύο ψηφιακές εκδόσεις** του Τύπου Ιωαννίνων.

Επιπλέον, κάθε συνδρομητής-τρια θα λάβει έναν κωδικό έκπτωσης για τον επόμενο τόμο «**25+1 ρετρό ιστορίες**» που θα κυκλοφορήσει το 2024.

Ουσιαστικά, μέσω του Patreon, κάνετε μια πάγια εντολή για κάθε μήνα μέσω της τραπεζικής σας κάρτας. Δεν πρόκειται να σας ζητηθούν τραπεζικοί κωδικοί ή ο,τιδήποτε προσωπικό. Το Patreon είναι μια αναγνωρισμένη και ασφαλής πλατφόρμα στήριξης δημιουργών.

Αν έχετε πρόβλημα στην εγγραφή, μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας με mail ή στο messenger της σελίδας του Τύπου στο facebook, για πληροφορίες.

 BECOME A PATRON

ΣΙΝΕΜΑ

29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

«Στον κύριό μας με αγάπη»

ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ του Τζέιμς Κλίβελ «Στον κύριό μας με αγάπη» (1967) προβάλλει το καλλιτεχνικό σωματείο Ιωαννίνων «Εξαύδα» στις 29 Ιανουαρίου, στις 20:15, στον χώρο του (οδός Κουντουριώτη 31), με οικονομική ενίσχυση 2 ευρώ. Η κλασική ταινία με τον Σίντνεϊ Πουατιέ πραγματεύεται κοινωνικά και φυλετικά ζητήματα σε ένα αστικό σχολείο.

LIVE

2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Συναυλία Δημήτρη Ζερβουδάκη

ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 Φεβρουαρίου ο Δημήτρης Ζερβουδάκης έρχεται στα Γιάννενα, για μια συναυλία στον Πολυχώρο Αγορά (εισιτήρια 12 ευρώ). Μαζί του παίζουν οι Θανάσης Αρχανιώτης (τύμπανα), Διαμαντής Καραγιαννακίδης (πλήκτρα), Παναγιώτης Κουτσούρας (τρίχορδο μπουζούκι), Γιώργος Μακρής (πνευστά), Νίκος Παπαδόπουλος (κιθάρες), Χρήστος Τσαπράζης (μπάσο), Μάκης Δρακόπουλος (επιμέλεια ήχου).

ΘΕΑΤΡΟ

29-30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

«Το ημερολόγιο μιας queer (τρελής)»

ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ «Το Ημερολόγιο Μιας Queer (Τρελής)», βασισμένη στο θεατρικό έργο του Ν. Β. Γκόγκολ, υποδέχεται το «Θέατρο Κύκλος» (Αραβαντινού 14) στις 29 και 30 Ιανουαρίου, στις 21:15. Το έργο μεταφέρεται από την τσαρική Ρωσία του 19ου αιώνα, στην Αθήνα του 2023 και στην πραγματικότητα της σύγχρονης ομοφοβικής και σεξιστικής κοινωνίας. Τον ρόλο της Αυξεντίας ερμηνεύει η Φωτεινή Φιλοσόφου. Διασκευή/Δραματουργική επεξεργασία: Στέφανος Νικολαΐδης. Σκηνοθεσία: Γιάννης Νικολαΐδης. Εισιτήριο: 12€, 10€ (μειωμένο). Τηλέφωνο κρατήσεων: 6979139705.

2-3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

«Intersex»

«INTERSEX» είναι ο τίτλος της παράστασης που θα φιλοξενήσει η «Σκηνή 125» (εντός ΚΕΠΑΒΙ) στις 2 και 3 Φεβρουαρίου, στις 21:00. Η παράσταση αφορά μια περφόρμανς, όπως αυτή προκύπτει μέσα από τη συνάντηση της χορεύτριας-χορογράφου Μαίρης Ράντου και του συνθέτη ηλεκτρονικής μουσικής Νίκου Κανελάκη. Στη δημιουργία της παράστασης συντέλεσε και η visual artist Χριστίνα Μητσάνη. Εισιτήριο: 7 ευρώ. Διάρκεια παράστασης: 30 λεπτά. 26513-12830, 6945533242.

2, 3 ΚΑΙ 4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

«Η μητέρα του σκύλου»

Η ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ Σκηνή Ηπείρου «Σύνθεση» ανεβάζει στη σκηνή το μυθιστόρημα του Παύλου Μάτσει «Η μητέρα του σκύλου» σε σκηνική προσαρμογή και ερμηνεία της Ελευθερίας Πανταζή και σε σκηνοθεσία του Γιώργου Νάκου. Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, στις 20:30, στο λόμπι του ξενοδοχείου «Ermis» (Σίνα 2). Το εισιτήριο κοστίζει 9 ευρώ και το μειωμένο 7 ευρώ (άνεργοι, ΑμεΑ, φοιτητές, μαθητές, άνω των 65). Λόγω του περιορισμένου αριθμού θέσεων, είναι απαραίτητη η κράτηση. Τηλέφωνο κρατήσεων: 6947691698.

4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

«Ο βασιλιάς με το δέντρο στην καρδιά»

Η ΟΜΑΔΑ Θεάτρου Μπαγαμπόντο παρουσιάζει την παράσταση «Ο Βασιλιάς με το Δέντρο στην Καρδιά» την Κυριακή 4 Φεβρουαρίου (και κάθε Κυριακή του Φεβρουαρίου), στις 11:30, στο Θυμωμένο Πορτραίτο (Καποδιστρίου 20). Πρόκειται για ένα ηπειρώτικο παραμύθι γεμάτο εικόνες και συμβολισμούς το οποίο θίγει ζητήματα όπως: η αγάπη, η συγχώρεση, η δύναμη του μαζί, η ματαιότητα της βίας, αλλά και την θεραπευτική λειτουργία της αφήγησης. Η

ΕΚΘΕΣΗ

30-31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

«Στα υπόγεια της Ζωσιμαίας...»

Η ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ

εικαστική έκθεση «Στα υπόγεια της Ζωσιμαίας Σχολής: Ένας άγνωστος χώρος κράτησης στα κατοχικά Γιάννενα» συνεχίζεται.

Την έκθεση των φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Επιμέλεια Εκθέσεων: Θεωρητικές και Πρακτικές Προσεγγίσεις» του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, διοργανώνει η Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Όπως επισημαίνεται στο συνοδευτικό σημείωμα, η έκθεση «διερευνά τα μνημονικά ίχνη ενός δύσκολου και τραυματικού παρελθόντος που η πόλη των Ιωαννίνων σταδιακά λησμήνησε μέσα στη δίνη των περιπετειών της μετεμφυλιακής Ελλάδας». Τα υπόγεια της πρώην Ζωσιμαίας Σχολής λειτουργήσαν κατά την Κατοχή ως κρατητήρια της Βέρμαχτ. Μέρρες και ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Τετάρτη 30-31 Ιανουαρίου: 17:00-21:00

παράσταση διαρκεί 60 λεπτά (με μια έκπληξη για τα παιδιά στο τέλος). Διασκευή, Σκηνοθεσία, Ερμηνεία: Κίκα Ζαχαριάδου, Γιάννης Κοντός. Τιμές εισιτηρίων: Κανονικό: 10 ευρώ, Μειωμένο: 8 ευρώ (Κάτω των 16 ετών, άνω των 65 ετών, ΑμεΑ, άνεργοι, φοιτητές και σπουδαστές), Οικογενειακό: 30 ευρώ (2 ενήλικες και 2 παιδιά). [Δεν διατίθεται τερματικό POS]. Απαραίτητες οι κρατήσεις στο 6947888501.

Τα Γιάννενα στις χαμηλότερες θέσεις στην ταχύτητα του ίντερνετ

[ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ]

Ενώ η δημόσια συζήτηση για τα «ψηφιακά άλματα», την ψηφιακή νοημοσύνη και «πόσα έσοδα θα επιφέρει στη χώρα», τους «ψηφιακούς νομάδες» και άλλα σχετικά, είναι σε πλήρη ανάπτυξη και μερικές φορές ξεφεύγει από τα όρια της σοβαρότητας, η Ελλάδα είναι η απόλυτη ουραγός στην ποιότητα διασύνδεσης, στην ΕΕ και στην Ευρώπη.

Το σχήμα «κακές υπηρεσίες-ακριβές συνδρομές» συνεχίζει να ισχύει και το 2024. Όχι μόνο στις διαδικτυακές υπηρεσίες, με ευθύνη πρώτα των εταιριών και έπειτα των κυβερνήσεων που «συναλλάζουν» τα νομικά πλαίσια ώστε οι εταιρίες να έχουν μεγαλύτερα κέρδη, αλλά το ίντερνετ είναι μια πολύ κλασική περίπτωση.

Τα δε Γιάννενα είναι μια από τις πόλεις με τις χειρότερες συνδέσεις.

Σύμφωνα με την πλατφόρμα speedtest της Ookla, το 2023 οι μέσες τιμές στην περιοχή των **Ιωαννίνων** ήταν οι εξής:

41,07 Mbps download

5,5 Mbps upload

20 ms latency (σ.σ. η καθυστέρηση απόκρισης του δικτύου)

Η **Άρτα** είχε 42,65 Mbps, η **Κοζάνη** 43,66 Mbps, η **Πτολεμαΐδα** 51,50 Mbps...

Για να γίνει αντιληπτή η απόσταση από το «άριστο» αλλά ακόμα και από το μέτριο, πάντα με στοιχεία της Ookla, στην Ευρώπη, οι 10 πρώτες ευρωπαϊκές χώρες σε ταχύτητες είναι οι εξής:

Γαλλία 216,97 Mbps
 Δανία 215,91 Mbps
 Ισπανία 209,27 Mbps
 Ρουμανία 196,33 Mbps
 Ελβετία 194,50 Mbps
 Ολλανδία 189,41 Mbps
 Πορτογαλία 163,50 Mbps
 Ουγγαρία 161,93 Mbps
 Πολωνία 143,80 Mbps
 Νορβηγία 142,77 Mbps
 Η Ελλάδα είναι πολύ πιο κάτω, λίγο κάτω από την Αρμενία και λίγο πάνω από το Καζαχστάν.

Η Ελλάδα είναι επίσης «πίσω από τον ήλιο» στην εξάπλωση της τεχνολογίας fiber to the home.

Σύμφωνα με την έκθεση FTTH/B Market Panorama του 2023, η Ελλάδα είναι μια από τις 10 πιο αναπτυσσόμενες αγορές

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΟΚΛΑ (ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024):	
Αλεξανδρούπολη	62,28 Mbps
Θεσσαλονίκη	56,57 Mbps
Μυτιλήνη	54,66 Mbps
Πτολεμαΐδα	51,50 Mbps
Λάρισα	51,35 Mbps
Αθήνα	50,54 Mbps
Αγρίνιο	50,34 Mbps
Καβάλα	49,60 Mbps
Χανιά	49,42 Mbps
Λαμία	49,04 Mbps
Πάτρα	48,67 Mbps
Ρέθυμνο	48,55 Mbps
Ρόδος	47,96 Mbps
Βέροια	47,80 Mbps
Κιλκίς	46,67 Mbps
Δράμα	46,29 Mbps
Χίος	45,39 Mbps
Βόλος	44,12 Mbps
Τρίκαλα	43,78 Mbps
Κοζάνη	43,66 Mbps
Άρτα	42,65 Mbps
Καλαμάτα	42,18 Mbps
Λευκάδα	41,78 Mbps
Ιωάννινα	41,06 Mbps
Ηράκλειο	40,76 Mbps
Κως	40,51 Mbps
Κέρκυρα	30,87 Mbps
Ερμούπολη	30,69 Mbps

στην εγκατάσταση της τεχνολογίας συνδέσεων fiber to the home, αλλά ταυτόχρονα έχει και τη μικρότερη κάλυψη σε όλη την περιοχή της έρευνας: μόλις 29%, μαζί με τη Σερβία.

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ

Σε ό,τι αφορά τις τιμές, τα πράγματα δεν είναι διόλου καλύτερα.

Σύμφωνα με την έκθεση «Retail broadband prices in Europe» του 2021, η Ελλάδα έχει από τις ακριβότερες τιμές σε ταχύτητες πάνω από 100 Mbps. Φυσικά, οι ταχύτητες συνεχίζουν να είναι ονομαστικές και οι υπηρεσίες στην Ελλάδα, ανάμεσα στις πιο ακριβές χώρες στην Ευρώπη. Σύμφωνα με το World Population Review και την πλατφόρμα εκτίμησης τιμής ανά Mbps, η Γαλλία «πουλάει» αντί 0,28 δολα-

ρια, ενώ η Ελλάδα αντί 0,94 δολάρια... Όλα αυτά συντείνουν στο ότι το έδαφος που έχει να καλύψει η Ελλάδα δεν είναι τα βασικά, στο επίπεδο των υπηρεσιών (ψηφιοποίηση, κατάργηση γραφειοκρατίας), στα οποία έχουν γίνει άλματα τα τελευταία 4 χρόνια, αλλά και η βελτίωση των υποδομών, πράγμα στο οποίο θα πρέπει να συνεργαστεί και ο, προβληματικός γενικά στην Ελλάδα, ιδιωτικός τομέας.

**Οι «25+1
ρετρό
ιστορίες»**

**ΚΑΙ
«Οι 'αποστάτες'
τα ρέντζελα
και οι δήμαρχοι»**

**Οι δύο
εκδόσεις
του Τύπου
Ιωαννίνων
και της
ΣΧΗΜΑ ΚΟΙΝΣΕΠ
στα βιβλιοπωλεία
των Ιωαννίνων**

Το Σκαμνέλι και η ιστορία του

[ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ]

Στο Κεντρικό Ζαγόρι, στον παλιό Δήμο Τύμφης, περίπου 55 χλμ από τα Γιάννενα, βρίσκεται το Σκαμνέλι.

Πριν από οκτώ χρόνια, το χωριό και η περιοχή του ήρθαν ξανά στην επικαιρότητα, όταν αποκαλύφθηκαν δύο κιβωτιόσχημοι τάφοι, ασύλητοι, χρονολογούμενοι από τα βυζαντινά χρόνια.

Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 2020, αποκαλύφθηκε ένας ακόμα τάφος.

Ο Λαμπρίδης στα «Ζαγοριακά» αναφέρει ότι το χωριό «αναφερόμενον και εν τινι βασιλικώ της Τουρκίας κώδικι» έχει 1.000 κατοίκους, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, 7 ενορίες, 800 σπίτια.

Ιδιαίτερη αναφορά κάνει τις μονές της περιοχής και ειδικότερα, σε αυτή της Αγίας Παρασκευής. «Οπισθεν της μονής προς Β. απαντώνται και ερείπια τινε αρχαία, ίσως Πελασγικά, όπου υπέθεσαν τινες ότι εκείτο το Δωδωναίον Μαντείον, ουκ ορθώς σε ο Π.Α.Π τίθησιν αυτά εις το Ρογκοβόν».

Αναφέρει επίσης ότι κατά την περίοδο επιδρομών στο χωριό, ένα μέρος των κατοίκων κατέφυγε στη Βοσκόπολη (Μοσχόπολη), όπου «εσχηματίσθη συνοικία υπάρχουσα και ονομαζόμενη μέχρι σήμερα Σκαμνελιά εξ ης και ο Βαρών Σίνας, κατά τινε, κατάγεται».

Μια άλλη ευργέτιδα, της οποίας η καταγωγή έχει τοποθετηθεί στο Σκαμνέλι, εσφαλμένα όμως, είναι η Αγγελική Παπάζογλου, η οποία με τη διαθήκη της κατέλειπε μεταξύ άλλων και το αρχοντικό της, το κτίριο όπου σήμερα στεγάζεται η Αρχιτεκτονική Ιωαννίνων. Ενδεχομένως τα περί καταγωγής της προέκυψαν από την ύπαρξη οικογένειας με το ίδιο επίθετο, στο Σκαμνέλι.

Σχετικά με το όνομα, ο Οικονόμου στα «Οικωνύμια» παραπέμπει στην αναζήτηση κάποιου επωνύμου, από το οποίο προήλθε η ονομασία. Θεωρεί ότι δεν πρόκειται για ονομασία που προήλθε από το «μικρό σκαμνί», γιατί όπως τονίζει, δεν εμφανίζεται ο συγκεκριμένος τύπος στην περιοχή της Ηπείρου.

**Ο Λαμπρίδης
στα «Ζαγοριακά»
αναφέρει
ότι το χωριό
«αναφερόμενον
και εν τινι βασιλικώ
της Τουρκίας
κώδικι» έχει 1.000
κατοίκους, στα τέλη
του 19^{ου} αιώνα, 7
ενορίες, 800 σπίτια.**

ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΤΑΞΙΔΙΑ

Επαναστάτες Βρυξελλών

Ένα ταξίδι δεν είναι απλώς μια μετάβαση. Είναι γνωριμία με τόπους και ανθρώπους, είναι ιδέες, είναι εμπειρίες, είναι εικόνες και εντυπώσεις, είναι έμπνευση. Κάθε ταξίδι συνδέεται με μια πλούσια θεματολογία: από την τουριστική βιομηχανία μέχρι τις συγκοινωνίες, από τη γεωγραφία μέχρι την ιστορία, από τη λογοτεχνία μέχρι την τέχνη και από την οικονομική και κοινωνική οργάνωση μέχρι την οικολογία. Στο πλαίσιο συνεργασίας του με τον «Τύπο Ιωαννίνων», ο Γιάννης Παπαδημητρίου, δικηγόρος και ένας άνθρωπος

με μεγάλη διαδρομή στην πολιτική ζωή του τόπου και στα κινήματα, γράφει «για τα δικά μας ταξίδια», για περισσότερο ή λιγότερο γνωστούς προορισμούς, για τόπους που έχει επισκεφθεί ή σκοπεύει να επισκεφθεί. Και πάντα με την ιδιαίτερη αυτή ματιά του, που βάζει στο επίκεντρο τον ταξιδιώτη και όχι τον τουρίστα.

Προορισμός αυτής της εβδομάδας, οι Βρυξέλλες του Βελγίου. Το ταξίδι αυτό έχει μια... επαναστατική προσέγγιση.

tyros-i

[Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**]

Στις 3 Φεβρουαρίου του 1845 ο 27χρονος Πρώσος υπήκοος Καρλ Μαρξ απελαύνεται από τη Γαλλία, ύστερα από αίτημα έκδοσής του από την πρωσική κυβέρνηση, και καταφεύγει, με τη σύζυγό του Τζένη φον Βεστφάλεν και την πρώτη τους κόρη, στις Βρυξέλλες. Αν και είναι παρακινδυνευμένο να ονομάσουμε «ταξίδι» την εμπειρία της πολιτικής εξορίας, η τριχρόνη παραμονή του στη βελγική πρωτεύουσα θα συνδεθεί με ένα μεγάλο ταξίδι στον χώρο των επαναστατικών ιδεών, τη συγγραφή του «Κομμουνιστικού Μανιφέστου».

Το Βέλγιο μετράει μόλις 15 χρόνια ζωής, καθώς η επανάσταση του 1830 οδήγησε στην απόσπασή του από την Ολλανδία. Κάποιες δεκαετίες αργότερα θα συμπεριληφθεί στις αποικιακές δυνάμεις, όταν το Συνέδριο του Βερολίνου του 1848-49, που υπό την καθοδήγηση του Μπίσμαρκ διευθετεί το μίσρασμα της Αφρικής, θα επιδικάσει στον βασιλιά Λεοπόλδο τον Β' το Κογκό. Προς το παρόν όμως είναι μια καινούργια χώρα με συγκριτικά φιλελεύθερο Σύνταγμα, που προσελκύει πολιτικούς πρόσφυγες από όλη την Ευρώπη, λ.χ. δύο χρόνια νωρίτερα τον Ουγκό.

Οι Βρυξέλλες έχουν ήδη 120.000 κατοίκους, εξαιρετικές συγκοινωνιακές συνδέσεις με τους τόπους εγκατάστασης των Γερμανών σοσιαλιστών της εποχής (Αγγλία, Γαλλία, γερμανικά κράτη) και επομένως προσφέρονται ως κέντρο συνάντησης και φιλοξενίας συνωμοτικών δραστηριοτήτων. Στα τρία χρόνια της βελγικής της ζωής η οικογένεια Μαρξ θα αλλάξει τρία σπίτια, με πιο μακροχρόνια τη διαμονή στο σπίτι της οδού Ορλεάνης στο νότιο προάστιο Ixelles (Ιξέλ), το οποίο δεν διασώζεται με την τότε μορφή αλλά διαθέτει μια επιτοίχια επιγραφή, η οποία πληροφορεί για την ιστορική του σημασία. Συχνός επισκέπτης τους ο συνεργάτης, και συχνά χρηματοδότης του, Φρίντριχ Έγκελς.

Όχι βέβαια ότι ο σεσημασμένος επαναστάτης περνάει απαρατήρητος από την τοπική αστυνομία. Αναγκάζεται να υπογράψει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν θα δημοσιεύσει κείμενα επί της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης ενώ τον Δεκέμβριο αποποιείται την ιδιότητα του Πρώσου πολίτη. Με τον Έγκελς στρώνονται στη θεωρητική δουλειά, εργαζόμενοι καθημερινά μέχρι τις 3 το πρωί. Σε σημείο που κάποιος συναγωνιστής τους, επίσης υποψήφιος για μετοικεσία, τους γράφει κάποτε «Η γυναίκα μου δεν έχει αντίρρηση να οργανώνουμε επαναστάσεις, υπό τον όρο να το κάνουμε με μειωμένο ωράριο».

Η περίοδος των Βρυξελλών συνιστά τομή στην ωρίμανσή τους. Η μεγάλη αντίθεση

μεταξύ μιας πλούσιας άρχουσας τάξης και μιας εξαθλιωμένης μάζας τους πείθουν ότι η επανάσταση δεν αργεί. Ολοκληρώνουν την κρίσιμη για τον αυτοπροσδιορισμό τους «Γερμανική ιδεολογία», που παραμένει ανέκδοτη, παραδομένη «στην κριτική των ποντικών» κατά την έκφραση του Μαρξ, καθώς εκδόθηκε μόλις το 1932. Το 1847 δημοσιεύουν την «Αθλιότητα της Φιλοσοφίας» με κριτική στον ουτοπιστή Προυντόν και συμμετέχουν στο εκδοτικό εγχείρημα της «Γερμανικής Εφημερίδας των Βρυξελλών», της μόνης αλογόκριτης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Ένα μεγάλο μέρος της δουλειάς βγαίνει στο πανδοχείο De Swaene (ο κύκνος), για την ακρίβεια στα απομονωμένα δωμάτιά του, που ανήκει στη συντεχνία των χασάπηδων και βρίσκεται πάνω στη φημισμένη Grand-Place, την κεντρική πλατεία των Βρυξελλών με την εξάισια φλαμανδική αρχιτεκτονική.

Το στέκι των δύο συντρόφων, υπό το τροποποιημένο όνομα «το σπίτι του κύκνου», θεωρείται στις μέρες μας ένα από τα καλύτερα εστιατόρια της πόλης. Εδώ οργανώνουν και ένα πυκνό δίκτυο πολιτικών επαφών, μιας και δραστηριοποιούνται σε πολλές συλλογικότητες: στην «Ένωση Γερμανών Εργατών», την «Επιτροπή Κομμουνιστικής Επικοινωνίας Βρυξελλών»

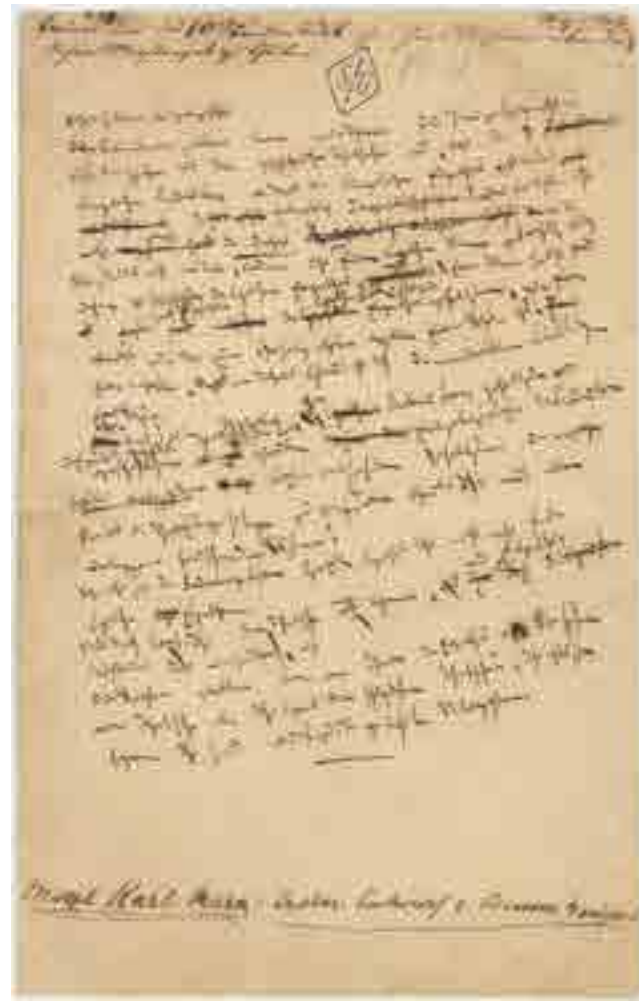
και τη γαλλόφωνη «Δημοκρατική Εταιρεία», ένα μετωπικό σχήμα, στο οποίο συνυπάρχουν με προοδευτικούς φιλελεύθερους και ο Μαρξ εκλέγεται Αντιπρόεδρος. Στον «Κύκνο» γιορτάζουν και την Πρωτοχρονιά του 1848 ενώ, σύμφωνα με μια αστυνομική αναφορά της εποχής, η Τζένη παίζει «προκλητικά» τραγούδια στο πιάνο. Πιο αποφασιστικής σημασίας είναι η προσχώρηση των δυο τους το 1847 στη διεθνή «Λίγκα των Κομμουνιστών», που αποτελεί μετεξέλιξη της προϋφιστάμενης «Λίγκας των Δικαίων». Το 2ο Συνέδριο της Λίγκας συγκαλείται από τις 29/11 μέχρι τις 8/12 του 1847 στο Λονδίνο, όπου ο Μαρξ συμμετέχει ως εκπρόσωπος της οργάνωσης των Βρυξελλών και ο Έγκελς του Παρισιού. Οι υποστηρικτές του «επιστημονικού σοσιαλισμού» επικρατούν αυτών του «ουτοπικού» και στο δίδυμο ανατίθεται η σύνταξη του κομματικού προγράμματος δράσης. Μάλιστα καθυστερούν να το κάνουν και γι' αυτό η Κεντρική Επιτροπή της Λίγκας τους ορίζει αυστηρή διορία ενός μήνα.

Το προσχέδιο συντάσσεται από τον Έγκελς αλλά η τελική μορφή του ντοκουμέντου οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στον Μαρξ. Πρόκειται για το πιο επιδραστικό κείμενο του επόμενου αιώνα, το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο». Η πρώτη του

παράγραφος, «Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη», και η τελευταία, «Οι προλετάριοι έχουν να χάσουν μόνο τις αλυσίδες τους. Προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε!», θα γίνουν σύνθημα στα χείλη και τις καρδιές εκατομμυρίων ανθρώπων.

Το συνοπτικό, 23σέλιδο Μανιφέστο τυπώνεται στη γερμανική γλώσσα αλλά στο Λονδίνο και κυκλοφορεί στις 24 Φεβρουαρίου 1848. Την ίδια μέρα στο Παρίσι ξεσπάει η Επανάσταση του 1848, που θα σηματοδοτήσει μια θύελλα αστικοδημοκρατικών επαναστάσεων σε όλη την Ευρώπη με κύριο αίτημα τη συνταγματική κατοχύρωση της δημοκρατίας. Στο μεταξύ η Κεντρική Επιτροπή της Λίγκας έχει μεταφερθεί στις Βρυξέλλες και συνεδριάζει στις 3 Μαρτίου στο ξενοδοχείο Bois Sauvage, όπου έχει μετακινηθεί και η οικογένεια Μαρξ. Όλα αυτά είναι πάρα πολλά για να γίνουν ανεκτά από τις βελγικές αρχές, που αποφασίζουν να τον απελάσουν.

Στις 4 Μαρτίου στη μία το πρωί μια ομάδα αστυνομικών επιδράμει στο ξενοδοχείο και τον συλλαμβάνει. Στη σημερινή τοπογραφία των Βρυξελλών διασώζεται το όνομα της φυλακής Amigo, κατάλοιπο της περιόδου της ισπανικής κυριαρχίας στις Κάτω Χώρες, όπου θα περάσει την υπόλοιπη νύχτα του, μόνο που είναι πλέον ξενοδοχείο

Οι Βρυξέλλες είναι στις μέρες μας συνήθης τόπος επαγγελματικών ταξιδιών. Η καθιέρωση της πόλης ως έδρας διεθνών οργανισμών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους ίδιους λόγους στρατηγικής τοποθεσίας μεταξύ ισχυρών γειτόνων, για τους οποίους την επέλεξαν οι επαναστάτες του 19ου αιώνα. Αρχής γενομένης με το ΝΑΤΟ το 1949, την ΕΟΚ το 1958 και με πολλές δεκάδες σήμερα.

5 αστέρων! Λίγο αργότερα την ίδια τύχη έχει και η Τζένι, που προσπαθεί να διαμαρτυρηθεί στις αστυνομικές αρχές και συλλαμβάνεται «επί αλητεία». Την επόμενη μέρα το ζευγάρι με τα παιδιά του απελαύνεται στη Γαλλία, όπου η προσωρινή δημοκρατική κυβέρνηση αποδεικνύεται φιλόξενη και για άλλα στελέχη της Λίγκας. Ο Μαρξ πάντως θα επωφεληθεί από το επαναστατικό κλίμα και θα επιστρέψει τον Ιούνιο στην πατρίδα του για να αναλάβει την αρχισυνταξία της «Εφημερίδας του Ρήνου» της Κολωνίας, μέχρι τη σύλληψη και την οριστική του απέλαση στο Λονδίνο. Ας μην παραλείψω την πληροφορία για το ταξίδι του Κομμουνιστικού Μανιφέστου στην Ελλάδα. Η πρώτη του μετάφραση έγινε από τον αγριιώτη λογοτέχνη Κωνσταντίνο Χατζόπουλο και δημοσιεύθηκε το 1909 στην εφημερίδα «Εργάτης» του Βόλου.

Οι Βρυξέλλες είναι στις μέρες μας συνήθης τόπος επαγγελματικών ταξιδιών. Η καθιέρωση της πόλης ως έδρας διεθνών οργανισμών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους ίδιους λόγους στρατηγικής τοποθεσίας μεταξύ ισχυρών γειτόνων, για τους οποίους την επέλεξαν οι επαναστάτες του 19ου αιώνα. Αρχής γενομένης με το ΝΑΤΟ το 1949, την ΕΟΚ το 1958 και με πολλές δεκάδες σήμερα. Ως εκ τούτου προσελκύει σε μόνιμη βάση ένα ετερόκλητο πλήθος από αξιωματούχους, εργαζόμενους και λομππίστες και η πολυγλωσσία της συμπεριλαμβάνει ασφαλώς και τα ελληνικά. Προσωπικά είχα την ευκαιρία να τα «απολαύσω» ακόμα και στο λεωφορείο, που συνδέει το αεροδρόμιο Ζάβεντεμ με το κέντρο, καθώς οι

εκπρόσωποι μιας κοινοπραξίας δεν εννοούσαν να εγκαταλείψουν την παραδοσιακή συνήθεια να κουτσομπολεύουν μεγαλόφωνα σε κλειστούς χώρους.

Ωστόσο και η κληρονομιά του Μαρξ είναι διαχρονικά παρούσα. Το 1885 στον γνωστό «Κύκνο» συνέρχεται το ιδρυτικό συνέδριο του Βελγικού Εργατικού Κόμματος. Στο δεύτερο μισό

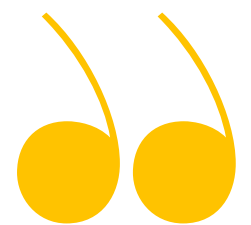
ΔΕΙΤΕ:

- το βίντεο της Λαμπρινής Θωμά «Ο Μαρξ στις Βρυξέλλες» <https://www.youtube.com/>

ΔΙΑΒΑΣΤΕ:

- το άρθρο του Έντουαρντ ντε Μάεσαλκ «Ο Μαρξ έγραψε παγκόσμια ιστορία στις Βρυξέλλες» <https://the-low-countries.com/article/karl-marx-wrote-global-history-in-brussels>

του 20ου αιώνα δεσπόζει η πολιτική και θεωρητική παρουσία του Έρνεστ Μαντέλ, ηγετικού στελέχους της τροτσκιστικής Τέταρτης Διεθνούς. Και στις παρακαταθήκες των πολιτικών και κοινωνικών κινήματων της πόλης προστίθενται στις μέρες μας οι συχνές πανευρωπαϊκές διαδηλώσεις εργαζόμενων και αγροτών μπροστά στα κτίρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗ ΒΔΟΜΑΔΑ

Ο μεγάλος περίπατος της Άλκης

**Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙ-
ΠΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ
1923-2020**
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Συγγραφέας διάσημων μυθιστορημάτων για νέους και παιδιά -ας θυμηθούμε εντελώς δειγματοληπτικά «Το καπλάνι της βιτρίνας» (1963) και τον «Μεγάλο περίπατο του Πέτρου» (1971)-, η Άλκη Ζέη (1925-2020) θα συναντηθεί με την τέχνη και τους προβληματισμούς των πεζογράφων της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς μόνο μέσω ενός βιβλίου της, που είναι το μυθιστόρημα «Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα» (1989) και επιβεβαιώνει τη μεταπολιτευτική δυναμική των πεζογράφων της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς. Η συνάντηση θα γίνει στο πεδίο της πολιτικής εξορίας, προετοιμασμένη από τα κείμενα «Ένα σταμνί στο παράθυρο» και «Στο Μαρούσι», που περιέχονται στο πρώτο λογοτεχνικό έργο της Ζέη, τη συλλογή διηγημάτων «Αρβυλάκια και γόβες» (1963). Πολιτική εξόριστος στη Μόσχα μετά το τέλος του Εμφυλίου, που θα επιστρέψει στην Ελλάδα στα μέσα της δεκαετίας του 1960, για να αυτοεξοριστεί στα χρόνια της δικτατορίας στο Παρίσι, η Ζέη ασχολήθηκε με το γράψιμο από πολύ νεαρή ηλικία. Στις πρώτες ακόμη τάξεις του Γυμνασίου άρχισε να γράφει κείμενα για το κουκλοθέατρο. Ένας από τους ήρωες που δημιούργησε, ο Κλούβιος, έγινε στη συνέχεια ο ήρωας του γνωστού κουκλοθέατρου «Μπαρμπα-Μυτούσης». Το 2013 κυκλοφόρησε το αυτοβιογραφικό της έργο «Με μολύβι Φάμπερ νούμερο δύο», και το 2017 το «Πόσο θα ζήσεις ακόμα, γιαγιά». Το τελευταίο της βιβλίο με τίτλο «Ένα παιδί από το πουθενά», κυκλοφόρησε λίγους μήνες πριν από τον θάνατό της (όλα, όπως και τα παιδικά και εφηβικά, κυκλοφορούν από το Μεταίχμιο).

Η Ζέη υπήρξε πρέσβειρα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό, καθώς το σύνολο του έργου της είναι μεταφρασμένο και κυκλοφορεί σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Η ίδια επίσης μετέφρασε από τα γαλλικά, τα ιταλικά και τα ρωσικά αρκετά βιβλία. Τιμήθηκε με το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το σύνολο του έργου της και αναγορεύτηκε επίτιμη διδάκτωρ σε πανεπιστήμια της Ελλάδας και της Κύπρου. Έλαβε τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Τιμής, και τον τίτλο του Ταξίαρχου του Τάγματος των Τεχνών και των Γραμμάτων. Το 2023, το οποίο μόλις αφήσαμε πίσω μας, το υπουργείο Πολιτισμού το αφιέρωσε στη Ζέη, διοργανώνοντας μια μεγάλη έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη, που συγκέντρωσε πολύ κόσμο. Πριν από μερικές ημέρες, το υπουργείο εξέδωσε έναν τιμητικό τόμο για τη Ζέη υπό τον τίτλο «Ο μεγάλος περίπατος της Άλκης 1923-2020». Κατά τη διάρκεια του «Λογοτεχνικού Έτους Άλκης Ζέη» το υπουργείο ανέλαβε τη στήριξη, τον σχεδιασμό δράσεων, καθώς και την αξιολόγηση προτάσεων και αιτημάτων αιγίδας διαφόρων φορέων για δράσεις τους στο πλαίσιο του εορτασμού. Η έκδοση είναι ιδιαίτερα φροντισμένη, κάτι μεταξύ ιστορικού και λογοτεχνικού χρονικού, άλμπουμ και coffee table book-στα ελληνικά και στα αγγλικά, περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό φωτογραφιών και γραπτών τεκμηρίων και η επιμέλεια είναι της Σίσυς Παπαθανασίου. Η εργοβιογραφία είναι του Θανάση Αγάθου, της Χρ. Ντουνιά και της Σ. Παπαθανασίου, για τα υλικά της τεκμηρίωσης έχουν εργαστεί οι Μένη Κανατσούλη, Βασιλική Νίκα, Μαρία Δημάκη-Ζώρα, Κωνσταντίνα Ζηροπούλου και Κωνσταντίνα Σταματογιαννάκη. Ο σχεδιασμός της έκδοσης και η καλλιτεχνική επιμέλεια ανήκουν στη Βάσω Αδαμοπούλου και η οργάνωση και η ψηφιοποίηση του του φωτογραφικού υλικού στη Μαρία Στέφωση. Ο τόμος (να θυμίσουμε ότι ο τίτλος του ήταν και ο τίτλος της μεγάλης έκθεσης του 2023) ξεκινάει με χαιρετισμούς της υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη και της γενικής γραμματέως Σύγχρονου Πολιτισμού Ελένης Δουνδουλάκη ενώ ακολουθούν εισαγωγικά κείμενα της Σίσυς Παπαθανασίου, προϊσταμένης Διεύθυνσης Γραμμάτων του υπουργείου Πολιτισμού, της Χριστίνας Ντουνιά και της Ειρήνης Σεβαστίκογλου. Η Ειρήνη και ο Πέτρος Σεβαστίκογλου, τα παιδιά της Ζέη, έχουν συμβάλει τα μάλα στην προετοιμασία και τη οργάνωση του τόμου. Υπάρχουν επίσης κριτικογραφία της Ζέη και κείμενά της για τα παιδιά, την ανάγνωση και τους φίλους της, επιλογή από συνεντεύξεις, μαρτυρίες και επιστολές της, καθώς και παρουσίαση μεταφράσεων και της παραστασιογραφίας της. Ο τόμος θα παρουσιαστεί σε ειδική εκδήλωση εντός του Φεβρουαρίου.

ΠΗΓΗ: ΑΠΕ-ΜΠΕ

ΕΝΑ ΑΛΜΠΟΥΜ ΤΗ ΒΔΟΜΑΔΑ

Η κυρία της σόουλ

[ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ]

Πριν από 55 ολόκληρα χρόνια, τέτοιες μέρες, η Αρίθα Λουίζ Φράνκλιν κυκλοφορούσε ίσως τον καλύτερό της δίσκο, το Lady Soul.

Με τη σφραγίδα της Atlantic και την καθοδήγηση του Τζέρι Γουέξλερ, ενός τύπου που δούλεψε με ιερά τέρατα της σόουλ, μέχρι τον Ντύλακ και τους Allman Brothers, η «θεία Αρίθα» έβγαλε τον 12^ο, τότε, δίσκο της.

Τι ήταν όμως το Lady Soul;

Εκτός από έναν εξαιρετικό δίσκο που οριακά περνούσε τα όρια του long play (είναι κάτι λιγότερο από 29 λεπτά σε διάρκεια), συγκέντρωνε πολλούς, πολλές, με μεγάλα βιογραφικά.

Καταρχάς, το (You make me feel Like) A Natural Woman, είναι μια σύνθεση στην οποία συνέβαλλε μεταξύ άλλων η Κάρολ Κινγκ, ο τότε σύζυγός της Τζέρι Γκόφιν και ο ίδιος ο Γουέξλερ, αναδεικνύοντας τις απίθανες φωνητικές ικανότητες της ψυχής της Φράνκλιν.

Στο Niki Hoeky συνυπάρχουν τα αδέρφια Πατ και Λόλι Βέγκας, οι βασικοί των Redbone. Το Money Won't Change You το συνεισέφερε ο Τζέιμς Μπράουν και το επίσης εξαιρετικό Ain't no Way η αδερφή της Αρίθα, Κάρολιν, η οποία συνέχιζε την κινηματική κληρονομιά του ιερέα πατέρα τους.

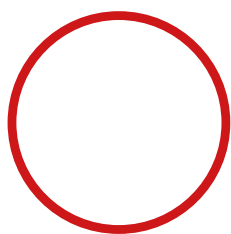
Επίσης, στο Good to Me as I Am to You παίζει κιθάρα ο Έρικ Κλάπτον, τότε Cream και στα φωνητικά, εκτός από τις αδερφές της Αρίθα, υπάρχουν και οι Sweet Inspirations. Μια από τα μέλη είναι η Σίσι Χιούστον, μητέρα της Γουίτι.

Το καλύτερο κομμάτι του δίσκου όμως, ανήκε σε άλλον. Κάπου στις αρχές του 1953, ο Ντον Κόβει έγραψε το κομμάτι και το 1967, ήταν αυτό που έμελλε να φέρει επιτυχία στην Αρίθα που το κυκλοφόρησε ως σινγκλ.

Αρχικά, ο Κόβει πρόσφερε το κομμάτι για τον Ότις Ρέντινγκ. Ο Γουέξλερ όμως άκουσε το ντέμο, όπου ο Κόβει τραγουδούσε και έπαιζε κιθάρα και τελικά, το έδωσε εκεί που απογειώθηκε: Στα χείλη της Αρίθα.

Πίτερ Ο' Τουλ

Ογκόλιθος υποκριτικής, με μία διφορούμενη, πολλές φορές, γοητεία, θα γράψει τη δική του ιστορία στον παγκόσμιο κινηματογράφο, ως βασικός εκπρόσωπος της βρετανικής σχολής, την οποία αξιοποίησε στον υπέρτατο βαθμό και την πήγε ένα βήμα παραπέρα, χρησιμοποιώντας τις κλασικές θεατρικές σαιξπηρικές φόρμες, για να βρίσκεται ένα βήμα μπροστά από την εποχή του. Ακόμη και σήμερα, οι ερμηνείες του Πίτερ Ο' Τουλ θα χαρακτηρίζονταν προχωρημένες για την εποχή, θα άφηναν τη σκιά τους στο παγκόσμιο σινεμά, όπως μοναδικά έκανε στην περίφημη σκηνή της ερήμου, στον «Λόρενς της Αραβίας» του Ντέιβιντ Λιν, την αριστουργηματική επική ταινία που απογείωσε την καριέρα του.

Και όμως, αυτός ο θρύλος της υποκριτικής, που αντάριαζε τις οθόνες, δεν θα τιμηθεί ποτέ με το Όσκαρ, για κάποιον από τους πολλούς αξιοθαύμαστους ρόλους του, παρότι προτάθηκε οχτώ φορές για το χρυσό αγαλματίδιο, κρατώντας ακόμη και σήμερα αυτό το αρνητικό ρεκόρ, ακολουθούμενος από τον φίλο του Ρίτσαρντ Μπάρτον με επτά υποψηφιότητες.

Ο Πίτερ Ο' Τουλ γεννήθηκε στις 2 Αυγούστου του 1932, στο Κονεμάρα της Ιρλανδίας, σύμφωνα με τον ίδιο, αν και κάποιοι υποστηρίζουν ότι αυτό έγινε στο Λιντς της Αγγλίας, όπου μεγάλωσε. Μπτέρα του ήταν η Κόνστανς Τζέιν, σκωτσέζικης καταγωγής, νοσοκόμα στο επάγγελμα και πατέρας του, ο Ιρλανδός μεταλλουργός, παίχτης ποδοσφαίρου και πράκτορας του ιπποδρομιακού στοιχήματος. Άλλωστε στα πρώτα πέντε χρόνια της ηλικίας του, θα γυρίσει αρκετές πόλεις της βόρειας Αγγλίας, ακολουθώντας τον πατέρα του που κυνηγούσε τα άλογα και τα στοιχήματα. Πήγε σε καθολικό σχολείο, όπου εξαναγκάστηκε να γίνει δεξιόχειρας, μετά από πολύ ξύλο που έφαγε από τις καλόγριες, ενώ όταν ξεμπερδύει με τα μαθήματα, θα αρχίσει να εργάζεται ως μαθητευόμενος δημοσιογράφος και φωτογράφος στην εφημερίδα Yorkshire Evening Post, έως ότου κλήθηκε να υπηρετήσει τη θητεία του στο Βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Το όνειρό του ήταν να γίνει ποιητής, αλλά ένα τυχαίο περιστατικό θα τον στείλει στο παλκοσένικο. Λίγο πριν από το άνοιγμα της αυλαίας του έργου «Fathers and Sons» ο πρωταγωνιστής έπεσε από τις σκάλες και τον αντικατέστησε ο νεαρός τότε Πίτερ Ο' Τουλ, για να κολλήσει με την υποκριτική. Έτσι, θα βρεθεί να παρακολουθεί μαθήματα στη Βασιλική Ακαδημία Δραματικής Τέχνης, από το 1952 έως το 1954, αφού νωρίτερα είχε απορριφθεί από τη σχολή δραματικής τέχνης του Θεάτρου Abbey, από τον διευθυντή Έρνεστ Μπλάιθ, επειδή δεν μπορούσε να μιλήσει ιρλανδικά! Συμφοιτητές του στην Ακαδημία ήταν οι Άλμπερτ Φίνεϊ και Άλαν Μπέιτς, μετέπειτα ιερά τέρατα της υποκριτικής και γνωστοί πότες. Μαζί τους, αλλά και αργότερα με τους στενούς φίλους του Ρίτσαρντ Μπάρτον και Όλιβερ Ριντ, θα συνθέσουν την περίφημη αλκοολούχα πεντάδα των «rat pack».

ΓΑΛΑΖΙΑ ΒΑΣΑΝΙΣΜΕΝΗ ΜΑΤΙΑ

Ο Πίτερ Ο' Τουλ, διαθέτοντας μία λεπτή ομορφάδα, μια μοναδική γοητεία, σπινθηρίζουσα εν πολλοίς στο διεισδυτικό του βλέμμα, που μπορούσε να τρυπήσει και χαλύβδινα τείχη, με τα γαλάζια βασανισμένα του μάτια και μια αέρινη λιγνή φυσιογνωμία, θα έχει σπουδαία σταδιοδρομία στο θέατρο, το οποίο δεν εγκατέλειψε ποτέ, ακόμη και όταν έγινε σταρ πρώτου μεγέθους στον κινηματογράφο.

Θα κάνει το θεατρικό του ντεμπούτο με τον θίασο του Bristol Old Vic και πολύ σύντομα θα κερδίσει την καρδιά και το θερμό χειροκρότημα των θεατρόφιλων.

Ο Λόρενς στα ουράνια

Στα κινηματογραφικά πλατό θα μπει το 1958, χωρίς ιδιαίτερη θέρη. Μέχρι το 1962 θα παίξει σε πέντε αδιάφορες ταινίες, μέχρι που θα έρθει ο Ντέιβιντ Λιν να του προτείνει τον ρόλο του συνταγματάρχη Λόρενς στην κλασική αριστουργηματική ταινία, η οποία θα στείλει τη φήμη του στα ουράνια, αλλά θα του δώσει και την πρώτη του υποψηφιότητα για Όσκαρ. Ένα Όσκαρ, που θα χάσει από τον Γκρέγορι Πεκ, κάτι που θα θεωρηθεί, όχι αδικώς, ένα από τα πλέον ηχηρά σκάνδαλα στην ιστορία του θεσμού.

Για την ιστορία, ακολούθησαν ακόμη επτά υποψηφιότητες στις ταινίες: «Μπέκετ» [1964], «Το Λιοντάρι του Χειμώνα» [1968], «Αντίο κύριε Τσις» [1969], «Η άρχουσα τάξη» [1972], «Στάντμαν, ο ρισοκίνδυνος δραπέτης» [1980], «Η τυχερή μου χρονιά» [1982] και «Venus» [2007]. Κάποιος θα έλεγε ότι η Αμερικάνικη Ακαδημία Κινηματογράφου δεν ήθελε ανάμεσα στους βραβευμένους της, έναν τύπο που δεν πήγαινε με το ρεύμα και διατηρούσε το αναρχικό πνεύμα ενός Ιρλανδού.

Ως «Άμλετ», τον αγαπημένο του ήρωα, θα αφήσει εποχή, ενώ λάτρευε να παίζει, αυτός ο ατίθασος χαρακτήρας, που ήταν πάντα απέναντι στο βρετανικό στέμμα, ρόλους βασιλιάδων. «Οι βασιλιάδες είναι οι καλύτεροι ρόλοι. Τόσο στη ζωή όσο και στο θέατρο. Ζητούν ότι θέλουν και το αποκτούν», συνήθιζε να λέει. «Στο θέατρο κυκλοφορεί ένα παλιό ρητό, τόσο παλιό όσο το ίδιο το θέατρο: Για να βρεις έναν πρωταγωνιστή ή μια πρωταγωνίστρια, δες αν έχει τα κότσια να φορέσει στέμμα. Στην καριέρα μου έχω παίξει αρκετούς βασιλιάδες», συμπλήρωσε με νόημα.

Ο Πίτερ Ο' Τουλ τη δεκαετία του '50, θα συμμετάσχει ενεργά στις διαμαρτυρίες εναντίον του πολέμου της Κορέας και τη δεκαετία του '60 θα βρεθεί στην πρώτη γραμμή ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ. Επιπλέον, στα ραντάρ της υπερσυντηρητικής Ακαδημίας θα βρεθεί και για τις «ακολασίες» του, τη δεκαετία του '60. Πίνοντας δημόσια μέχρι τελικής πτώσεως και κάνοντας χρήση μαριχουάνας, χά-

λαγε την εικόνα ενός ζωντανού θρύλου, σύμφωνα με τις επιταγές του Χόλιγουντ. Ανάμεσα στις ταινίες, που αξίζει να θυμόμαστε την ερμηνεία του, πέρα από αυτές που προτάθηκε για Όσκαρ, βρίσκονται και το δραματικό «Ο Λόρδος Τζιμ», του Ρίτσαρντ Μπρουκς, η περιπέτεια «Ο Γίγας του Βορρά», του Νίκολας Ρέι, το πολεμικό φιλμ μυστηρίου «Η Νύχτα των Στρατηγών» του Ανατόλ Λίτβακ, το κωμικό «Τα Φτερά της Δημοσιότητας» του Ουάκάρ Βότοτσεκ, αλλά και το σύντομο και συνταρακτικό του πέρασμά από «Τον Τελευταίο Αυτοκράτορα» του Μπερνάρντο Μπερτολούτσι.

Οι περιπέτειες του με τις γυναίκες ανεξάντλητες, καθώς υπήρξε απαράμιλλος καρδιοκατακτητής. Παρότι παντρεύτηκε μόνο μία φορά, το 1959, την ηθοποιό Σαν Φίλιπς, με την οποία χώρισε έπειτα από 20 χρόνια δύσκολου γάμου, λόγω του ποτού, ο ίδιος αποκάλυψε σε κάποια από τις βιογραφίες του, ότι είχε ερωτικές σχέσεις με περισσότερες από χίλιες γυναίκες.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Οι καταχρήσεις θα επιβαρύνουν την υγεία του και από τη δεκαετία του '70 θα αρχίσει να έχει σοβαρά προβλήματα, καθώς διαγνώστηκε με καρκίνο στο στομάχι. Μετά από μία δύσκολη και πετυχημένη επέμβαση, θα επιστρέψει στη δουλειά, αλλά όχι με την ίδια ορμή, ενώ το 2003 θα του απονεμηθεί το Όσκαρ για τη συνολική του προσφορά στον κινηματογράφο. Ένα βραβείο, το οποίο αρχικά αρνήθηκε να παραλάβει, αλλά τελικά πείστηκε να παραβρεθεί στην απονομή, λέγοντας σκωπτικά προς τους παρευρισκόμενους ότι «θα μπορούσε η Ακαδημία να περιμένει έως ότου φτάσω τα 80». Στην ηλικία που ανακοίνωσε την αποχώρησή του από την ενεργό δράση «με μια βαθιά ευγνωμοσύνη» προς το κοινό, ενώ ένα χρόνο μετά θα αφήσει την τελευταία του πνοή. Έχοντας για πάντα την απεριόριστη ευγνωμοσύνη μας...

ΑΠΕ-ΜΠΕ

ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ-ΕΚΛΟΓΕΣ 2024:

Μια απότομη δεξιά στροφή

Τα ακροδεξιά κόμματα αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη κυριαρχία σε εθνικό επίπεδο σε πολλές πρωτεύουσες της ΕΕ. Είτε με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα, όπως η επιτυχία του Κόμματος της Ελευθερίας (PVV) του Γκερτ Βίλντερς στις γενικές εκλογές της Ολλανδίας τον Νοέμβριο, είτε με βάση την ικανότητά τους να καθορίζουν την ατζέντα από την αντιπολίτευση - όπως η υποστήριξη του Εθνικού Συναγερμού για το οπισθοδρομικό νομοσχέδιο της Γαλλίας για τη μετανάστευση τον Δεκέμβριο - η ακροδεξιά έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής το 2023.

Το 2024 είναι πιθανό να δούμε τη συνέχιση αυτής της τάσης όχι μόνο στην εθνική πολιτική, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με τις πρώτες δημοσκοπήσεις να δείχνουν ότι μετά τις ευρωεκλογές του Ιουνίου 2024 θα προκύψει ένα πιο δεξιό Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σύμφωνα με μελέτη του κέντρου μελετών ECFR (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσεων), «τα κόμματα της λαϊκιστικής, 'αντιευρωπαϊκής' δεξιάς θα καταλάβουν την πρώτη θέση σε τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη της ΕΕ», συμπεριλαμβανομένων της Γαλλίας, της Αυστρίας, του Βελγίου, της Ιταλίας και της Ολλανδίας.

Αναμένεται να καταλάβουν «τη δεύτερη ή την τρίτη θέση σε άλλες εννέα χώρες», συμπεριλαμβανομένων της Γερμανίας, της Ισπανίας και της Σουηδίας.

Οι συνέπειες αυτών των εκλογών, που θα διεξαχθούν από την 6η ως την 9η Ιουνίου, μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευρείες, να οδηγήσουν «στην παρεμπόδιση της προώθησης της αναγκαίας ευρωπαϊκής νομοθεσίας για να τεθεί σε εφαρμογή η προσεχής Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», καθώς και «σε πολύ πιο σκληρή γραμμή όσον αφορά τη μετανάστευση, τη διεύρυνση, την υποστήριξη της Ουκρανίας», προειδοποιούν οι συγγραφείς της μελέτης Σάιμον Χιξ και Κέβιν Κάνιγχαμ.

Η μελέτη βασίζεται κυρίως σε πρόσφατες δημοσκοπήσεις που διενεργήθηκαν στις 27 χώρες μέλη της ΕΕ και στα αποτελέσματα των πιο πρόσφατων εθνικών βουλευτικών εκλογών.

Προβλέπει ότι η ισχυρότερη πολιτική ομάδα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ, χριστιανοδημοκράτες, δεξιά), στην οποία ανήκει

Σύμφωνα με μελέτη του κέντρου μελετών ECFR, «τα κόμματα της λαϊκιστικής, 'αντιευρωπαϊκής' δεξιάς θα καταλάβουν την πρώτη θέση σε τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη της ΕΕ», συμπεριλαμβανομένων της Γαλλίας, της Αυστρίας, του Βελγίου, της Ιταλίας και της Ολλανδίας.

η νυν πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, θα παραμείνει η μεγαλύτερη.

Οδεύει όμως να απολέσει έδρες, όπως και η Προοδευτική Συμμαχία Σοσιαλιστών και Δημοκρατών (S&D), η δεύτερη δύναμη στο ημικύκλιο.

Η κεντρικά παράταξη Ανανεώστε την Ευρώπη -η πρώην συμμαχία Φιλελεύθερων και Δημοκρατών, στην οποία ανήκει ιδίως η Αναγέννηση του γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν- αναμένεται να υποστεί απώλειες, οι Πράσινοι επίσης.

«ΕΠΙΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ»

Απεναντίας, η ομάδα της άκρας δεξιάς Ταυτότητα και Δημοκρατία (ΤΔ), στην οποία συμμετέχουν ιδίως κόμματα όπως

η Εθνική Συσπείρωση (RN) στη Γαλλία και η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), όπως και οι Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές (ΕΣΜ, ευρωσκεπτικιστές), στους οποίους ανήκουν το κόμμα του Δικαίου και της Δικαιοσύνης (PiS) στην Πολωνία, τα Αδέλφια της Ιταλίας (FdI) ή το Vox στην Ισπανία εκτιμάται πως θα κερδίσουν έδαφος.

Κατά τις προβλέψεις της μελέτης, η ΤΔ οδεύει να αναδειχθεί τρίτη πολιτική δύναμη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με 98 έδρες. Μπορεί να ξεπεράσει τους ΕΣΜ, ειδικά αν οι σύγγροι ευρωβουλευτές του Φίντες του Βίκτορ Όρμπαν -επί του παρόντος δεν είναι ενταγμένοι σε καμιά ομάδα- αποφασίσουν να ενωθούν μαζί της, κατά τους συγγραφείς, σημειώνοντας πως από την άλλη, το ΕΛΚ θα μπορούσε

να στρατολογήσει το FdI.

Σύμφωνα με το κείμενο, «συνασπισμός που θα συμπεριλαμβάνει τη λαϊκιστική δεξιά», αποτελούμενος από το ΕΛΚ, την ΤΔ και τους ΕΣΜ, θα μπορούσε κάλλιστα να ιδρυθεί και θα κατείχε το 49% των 720 εδρών του επόμενου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

«Με φόντο τον επιτεινόμενο λαϊκισμό, που θα μπορούσε να φθάσει σε νέα ύψη με την (ενδεχόμενη) επιστροφή του Ντόναλντ Τραμπ στην προεδρία των ΗΠΑ φέτος, τα κόμματα του κυρίαρχου πολιτικού ρεύματος πρέπει να αφυπνιστούν, να αποτιμήσουν με σαφήνεια τα αιτήματα των ψηφοφόρων, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για μια πιο επεμβατική και πιο ισχυρή Ευρώπη στην παγκόσμια σκηνή», κρίνει ο βρετανός πολιτολόγος Σάιμον Χιξ.